

MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

ÚVOD

Vzdelávací štandard z maďarského jazyka a literatúry je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov, učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky sú všeobecne formulované a učiteľ ich môže bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu. Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Vzdelávací štandard z maďarského jazyka a literatúry je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet maďarský jazyk a literatúra má kľúčové postavenie z hľadiska utvárania a získavania komunikačnej kompetencie žiakov v materinskom jazyku. Má komplexný charakter, pretože zahŕňa rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajúce zložky jazykovú, slohovú a literárnu. Úspešné dosiahnutie cieľov učebného predmetu je základom úspešného vzdelávania, učenia sa aj pri osvojovaní slovenského jazyka a cudzích jazykov. Sprostredkuje kultúru, umožňuje rozvoj osobnosti, sebarealizáciu, socializáciu žiakov a ich začlenenie do spoločnosti. Výučba maďarského jazyka a literatúry je dôležitá pri získaní čitateľských zručností. Dôležité je, aby žiaci disponovali základnými čitateľskými zručnosťami, potrebnými pre svoje ďalšie vzdelávanie. Učebný predmet maďarský jazyk a literatúra tvoria tri zložky predmetu:

- *Jazyková komunikácia* (1. – 4. ročník) a *Jazyk, komunikácia a sloh* (5. – 8. ročník);
- *Komunikácia a sloh* (1. – 4. ročník);
- *Literatúra* (1. – 8. ročník).

Jazyková komunikácia, Jazyk, Komunikácia a sloh

Výkonový štandard je vypracovaný na základe jazykových kompetencií s prihliadnutím na systematizáciu jazykového učiva v súlade s obsahovým štandardom. Koncepcia preferuje myšlienku, že jazyk je nástrojom myslenia. Zložky jazyková komunikácia a komunikácia a sloh spolu vytvárajú integrovaný blok. Väčší dôraz sa kladie na rozvíjanie čitateľských kompetencií a na zlepšenie verbálnych a písomných vyjadrení žiakov, ktorých súčasťou je aj gramatika, ktorá sa principiálne objavuje hlavne na úrovni výkonov. Vo výučbe jazyka má primárne postavenie analýza a interpretácia textov a tvorba vlastných textov s prihliadnutím na konkrétnu komunikačnú situáciu. V usporiadaní učebného predmetu sa do popredia dostávajú komunikačné spôsobilosti a nie deskriptívna gramatika. Faktograficky presýtený obsah sa zredukoval v prospech aktivít žiakov. Vzdelávací štandard obsahuje konkrétne typy textov, ich tematické vymedzenie je plne v kompetencii učiteľa. V záujme rozvíjania čitateľskej gramotnosti úlohou je učiteľa zabezpečiť, aby žiaci pracovali nielen s literárnymi textami, ale aj s ďalšími rôznymi typmi textov.

Literatúra pre 1. – 4. ročník

V rámci výučby literatúry sa žiaci prostredníctvom literárnych ukážok zoznamujú s literatúrou vo všeobecnosti a konkrétne s literárnymi druhmi, žánrami, kompozíciou literárnych diel a so štylistikou umeleckého textu. Učivo je koncipované tak, aby sa sústavne rozvíjali čitateľské a interpretačné zručnosti žiakov. Konceptia vyučovania literatúry vychádza zo zámeru vytvárania pozitívneho vzťahu k literatúre. Cieľom výučby literatúry je dosiahnuť, aby žiaci čítali so záujmom, aby mali potešenie z čítania. Výkony zamerané na zapamätanie a následné zreprodukovanie boli zredukované. Vzdelávací štandard je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na rôzne činnosti žiakov, ako sú napr. hľadanie súvislostí, práca s literárnym textom. V rámci získavania náročnejších čitateľských kompetencií sa dôraz kladie na analýzu, interpretáciu a hodnotenie literárneho textu. V obsahovom štandarde sú uvedené literárne diela, ktorých počet je v súlade so stanoveným počtom vyučovacích hodín uvedených v rámcovom učebnom pláne. Vzdelávací štandard obsahuje aj odporúčané literárne čítanie, kde je zohľadnený aspekt rodovej rovnosti.

Literatúra pre 5. – 8. ročník

V rámci výučby literárnej výchovy sa dôraz kladie na postupné rozvíjanie čitateľa od schopnosti analyzovať sémantiku umeleckého textu (analytické čítanie), porozumieť jej a prenikať do znakovkej podstaty textu, až po schopnosť pracovať s jeho významom na vyššej individuálnej úrovni spracovania, t.j. syntetizovať ho, interpretovať a hodnotiť zo všetkých jeho stránok (syntetické, hodnotiace čítanie). Základným princípom osnovania obsahu je rozvoj čítania ako nástroja na všestranné osvojovanie umeleckého textu. Tento princíp usporiadania obsahu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem umeleckého textu, jeho analýzu a hodnotenie.

Základnou úlohou literárnej výchovy v 5. – 8. ročníkoch je postupný prechod jednotlivými fázami čítania:

- čítanie s porozumením: analýza, syntéza a interpretácia;
- metainterpretácia diela a individuálne hodnotenie literárnych diel.

Časť *Povinná literatúra* obsahuje zoznam diel, s ktorými majú byť žiaci povinne oboznámení počas štúdia. Ich zaradenie do jednotlivých ročníkov, resp. tematických celkov je v plnej kompetencii učiteľa. Uvedené diela nie sú chronologicky usporiadané a nie sú ani memoritermi.

Časť *Odporúčané literárne čítanie* obsahuje zoznam diel, z ktorých učiteľ môže vybrať jednotlivé diela podľa vlastného uváženia v súlade s aktuálnymi vedomosťami, schopnosťami a záujmom žiakov. Zoznam nie je chronologicky usporiadaný, má iba orientačný charakter a učiteľ ho môže aktualizovať.

Časť *Odporúčania* pre 1. až 4. ročník je nezáväzná, usmerňuje pedagógov pri realizácii vzdelávacieho procesu v gymnáziách s osemročným vzdelávacím programom.

Vzdelávací štandard necháva voľnosť školám na rozdelenie učiva do ročníkov podľa rozhodnutia predmetovej komisie školy. V zhode s hlavnými cieľmi vzdelávacieho štandardu sa budú organizovať všetky formy mimoškolskej kontroly výsledkov vzdelávania, vrátane externej písomnej formy maturitnej skúšky z maďarského jazyka a literatúry.

CIELE PREDMETU

Cieľom vzdelávania v oblasti maďarského jazyka a literatúry je dosiahnuť takú úroveň jazykových a rečových zručností v maďarskom jazyku, aby žiaci zvládli každú komunikačnú situáciu. Dôležité je rozvíjať tie kompetencie, ktoré rozvíjajú čitateľskú gramotnosť a tvorbu ústnych a písomných textov. Pri rozvíjaní týchto kompetencií je potrebné zohľadniť kognitívnu úroveň a vekové osobitosti žiakov.

Všeobecné a špecifické ciele učebného predmetu maďarský jazyk a literatúra

1. Osvojiť si jazykové, rečové vedomosti, zručnosti:

- rozvíjať jazykovú kultúru;
- osvojiť si zručnosti písomného prejavu;
- osvojiť si jednotlivé druhy čítania;
- poznať gramatické javy a uplatňovať ich v jazykovom prejave.

2. Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu ústne a písomne:

- vyjadrovať svoje myšlienky, pocity, názory ústnou a písomnou formou;
- formulovať otázky a dokázať na ne adekvátne odpovedať;
- obohacovať slovnú zásobu.

3. Kriticky myslieť, zaujať stanovisko:

- vyjadriť svoje pocity a zážitky z prečítaného textu;
- reprodukovať umelecký a vecný text;

- analyzovať umelecký text;
- tvoriť texty ústne a písomne.

4. Chápať význam literatúry v živote jednotlivca a spoločnosti:

- spracovať literárne texty z rôznych aspektov;
- pri rozbere literárnych diel používať literárnovedné pojmy;
- kreatívne vyjadrovať estetické zážitky získané prostredníctvom umenia.

5. Používať informácie a digitálne technológie:

- riešiť úlohy pomocou digitálnych technológií;
- používať jazykové príručky a slovníky.

6. Mať kladný vzťah k poznávaniu a učeniu sa materinského jazyka:

- spolupracovať v skupine a vnímať odlišnosti;
- uvedomiť si hodnoty vlastnej kultúrnej identity;
- rešpektovať inakosť a vážiť si hodnoty iných kultúr.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 1. až 4. ročníka.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Jazyková komunikácia	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie určiť slovesá v texte, ✓ dokáže vysvetliť funkciu slovíes v texte, ✓ vie identifikovať gramatické kategórie slovíes, ✓ dokáže rozlíšiť typy slovíes, ✓ dokáže rozlíšiť slovesá s určitým a neurčitým časovaním, ✓ vie identifikovať pomocné slovesá v texte, ✓ dokáže používať pomocné slovesá pri tvorbe vlastného textu, ✓ vie identifikovať v texte slovesné prípony, ✓ dokáže používať slovesné prípony pri tvorbe vlastného textu, ✓ pri tvorbe vlastných textov dokáže správne používať gramatické kategórie, ✓ dokáže používať slovesá v rozprávaní, ✓ vie identifikovať v texte vlastné podstatné mená, ✓ dokáže rozoznať v texte mená osôb a zvierat, zemepisné názvy, názvy inštitúcií, planét, periodík a kníh, 	<p>Slovesá</p> <p>gramatické kategórie slovíes – číslo, osoba, čas, spôsob časovanie slovíes – určité a neurčité časovanie typy slovíes (cselekvő, műveltető, visszaható, szenvedő, ható) pomocné slovesá slovesné predpony slovesné prípony</p> <p>Podstatné mená</p> <p>všeobecné mená vlastné mená menné prípony</p> <p>Prídavné mená</p> <p>stupňovanie prídavných mien prídavné mená s odvođením</p> <p>Číslovky</p> <p>určité, neurčité</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie určiť slovtvorný základ, predpony a prípony, ✓ pozná funkciu prípon pri zmene lexikálneho významu slov, ✓ dokáže vysvetliť funkciu podstatných mien v texte, ✓ dokáže používať podstatné mená v komunikačnej situácii, ✓ vie rozoznať v texte stupňované prídavné mená, ✓ dokáže vysvetliť funkciu stupňovaných prídavných mien v texte, ✓ dokáže vysvetliť funkciu prídavných mien v opise, ✓ vie identifikovať v texte odvodené prídavné mená, ✓ dokáže vysvetliť funkciu prídavných mien v texte, ✓ v komunikačnej situácii vie používať prídavné mená a tvary stupňovaných prídavných mien, ✓ vie identifikovať v texte číslovky rôznych tvarov a dokáže určiť ich základný tvar, ✓ dokáže vysvetliť funkciu čísloviek v texte, ✓ v komunikačnej situácii vie používať základné a radové číslovky, zlomky, ✓ dokáže vyhľadať v texte zámená v rôznych tvaroch a určiť ich základný tvar, ✓ vie rozoznať v texte rôzne druhy zámen, ✓ dokáže vysvetliť funkciu rôznych druhov zámen v danom texte, ✓ dokáže správne používať zámená v komunikačnej situácii, 	<p>základné, radové číslovky, zlomky</p> <p>dátum</p> <p>Zámená</p> <p>osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťahné, privlastňovacie, vzájomné, zvrätané, neurčité, všeobecné</p> <p>Príslovky</p> <p>miesta, času, spôsobu, stavu</p> <p>Verboidy</p> <p>neurčitok, prídavné, prechodník</p> <p>Pravopis slovných druhov</p> <p>slovesá</p> <p>pomocné slovesá</p> <p>malé a veľké začiatkové písmená: v menách osôb a zvierat, v zemepisných názvoch, názvoch inštitúcií, planét, periodík a kníh</p> <p>odvodené prídavné mená</p> <p>radové číslovky</p> <p>dátum</p> <p>rozdeľovanie predponových slov</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vyhľadať v texte príslovky miesta, času a spôsobu, stavu, ✓ dokáže adekvátne používať príslovky miesta, času, spôsobu, stavu, ✓ dokáže vyhľadať v texte neurčitok, prídavné a prechodník, ✓ vie rozoznať v texte neurčitok, prídavné a prechodník, ✓ dokáže správne aplikovať pravopis <i>slovesných tvarov; pomocných slovík, vlastných mien, zemepisných názvov, názvov inštitúcií, planét, periodík a kníh; odvodených prídavných mien; základných a radových čísloviek s príponami,</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže odlíšiť samostatné vety od súvislého textu, ✓ dokáže rozoznať v texte slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah, ✓ pri tvorbe vlastných textov dokáže aplikovať vedomosti o slovných druhoch, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah, ✓ vie správne používať čiarky pri oslovení, ✓ vie správne používať čiarky za časticami a citoslovcami, ✓ vie správne používať čiarky pred spojkami v jednoduchej vete, ✓ pri tvorbe vlastných textov dokáže aplikovať vedomosti o citoslovcích, časticiach a zvukomalebných slovesách, ✓ dokáže správne intonovať vety podľa obsahu, ✓ dokáže samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety 	<p>Slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah</p> <p>určitý člen, neurčitý člen</p> <p>spojky, postpozície</p> <p>Slová vo vetnej funkcii</p> <p>citoslovčia, častice, zvukomalebné slovesá</p> <p>Jednoduchá veta</p> <p>podľa zloženia (jednoduché, súvetie)</p> <p>jednoduché vety (holé a rozvité)</p> <p>podľa obsahu (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie, zvolacie)</p> <p>opytovacie vety (zist'ovacie, doplnovacie)</p> <p>kladné, záporné vety</p>

<p>s dodržaním správneho slovosledu,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie určiť prísudzovací sklad v jednoduchej vete, ✓ dokáže rozoznať veku primerané vetné členy v jednoduchých vetách, ✓ dokáže vysvetliť funkciu základných a rozvíjajúcich vetných členov, ✓ vie určiť vetné členy v jednoduchých holých a rozvitých vetách, ✓ dokáže správne používať tvary vetných členov v komunikačnej situácii, ✓ pozná funkciu postpozícií pri rozlišovaní druhov príslovkového určenia, ✓ dokáže aplikovať vedomosti o postpozíciách pri tvorbe vlastných viet, ✓ dokáže rozlíšiť prístavok od ostatných vetných členov, ✓ dokáže vyjadriť vlastnícky vzťah pomocou prívlastkov, ✓ dokáže rozlíšiť od seba jednotlivé vetné sklady (<i>prísudzovací sklad, určovací sklad, priradovací sklad</i>), ✓ pri tvorbe vlastných textov dokáže aplikovať získané vedomosti o syntagmách, ✓ dokáže správne používať interpunkčné znamienka v rozvitých vetách, 	<p>Vetné členy</p> <ul style="list-style-type: none"> • základné vetné členy prísudok: slovesný, menný, slovesno-menný podmet: určitý, neurčitý • rozvíjacie vetné členy predmet: určitý, neurčitý prípona predmetu príslovkové určenie: <i>času, miesta, spôsobu, prostriedku, príčiny, účelu, pôvodu</i> (eredményhatározó, részeshatározó, társhatározó) prípony príslovkového určenia prívlastok (druhy prívlastkov), prístavok <p>Syntagmy</p> <p>prísudzovací sklad (alany-állítmányi szószerkezet) určovací sklad (alárendelő szószerkezet) priradovací sklad (mellérendelő szószerkezet)</p> <p>Pravopis vetných členov</p> <p>pravopis čiarok a spojok spodobovanie s príponami</p>
---	---

<p>✓ dokáže aplikovať svoje vedomosti o spodobovaní a splývání spoluhlások pri písaní vetných členov,</p>	
<p>✓ dokáže identifikovať v texte súvetia a pozná ich funkciu v texte, ✓ dokáže rozlíšiť podrad'ovacie súvetie od prirad'ovacieho súvetia, ✓ vie identifikovať typy podrad'ovacích súvetí (<i>podmetové, predmetové, príslovkové, prívlastkové, prísudkové</i>), ✓ ovláda pravopis a grafickú úpravu priamej reči, ✓ dokáže aplikovať svoje vedomosti o správnom používaní vzťahných zámen v podrad'ovacích súvetiach, ✓ dokáže pretvoriť podrad'ovacie súvetie na jednoduché vety, ✓ dokáže pretransformovať priamu reč na nepriamu a naopak, ✓ dokáže pretvoriť prirad'ovacie súvetie na jednoduché vety, ✓ vie identifikovať typy prirad'ovacích súvetí (<i>zlučovacie, odporovacie, vylučovacie, dôvodové, dôsledkové</i>), ✓ vie graficky zobrazit' štruktúru podrad'ovacieho a prirad'ovacieho súvetia, ✓ vie správne používať interpunkčné znamienka v súvetiach, ✓ pri tvorbe vlastných textov dokáže využívať celú škálu vetných štruktúr, ✓ dokáže identifikovať charakteristické jazykové prostriedky na</p>	<p>Súvetia</p> <ul style="list-style-type: none"> • podrad'ovacie súvetia hlavná veta, vedľajšia veta deiktický výraz spojky, vzťahné zámená priama reč, nepriama reč, úvodzovky <i>druhy vedľajších viet:</i> podmetové predmetové príslovkové (<i>miestna, časová, spôsobová, príčinná, účelová</i>) prívlastkové prísudkové • prirad'ovacie súvetia gramaticky rovnocenné vety spojky <i>druhy súvetí:</i> zlučovacie odporovacie

<p>jednotlivé štýly: <i>náučný, publicistický, administratívny, umelecký, hovorový</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže aplikovať vedomosti o štýle verejného styku a o štýle súkromného styku, ✓ dokáže využívať jazykovú variabilitu komunikácie ohľadom na situáciu a komunikačného partnera, ✓ dokáže porovnať texty s rôznych jazykových štýlov, ✓ dokáže aplikovať vedomosti o jednotlivých jazykových štýloch pri transformácii z jedného štýlu do druhého, 	<p>vylučovacie dôvodové dôsledkové interpunkčné znamienka</p> <p>Štylistika</p> <p>sociolingvistika – jazyková diferenciacia, jazyková situácia variantnosť jazyka, funkcie jazykových prejavov jazykové prostriedky – slová, vety, texty jazykové štýly – hovorový, administratívny, náučný, publicistický, umelecký, rečnícky</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže identifikovať v texte archaizmy, neologizmy, dialektizmy, profesionalizmy a slangové výrazy, ✓ dokáže používať odborné termíny primerané určitému cieľu komunikácie, ✓ dokáže aplikovať spisovné, nárečové a slangové výrazy ohľadom na situáciu a komunikačného partnera, ✓ dokáže vyhľadať v texte nespisovné výrazy a nahradiť ich spisovnými výrazmi, ✓ dokáže tvoriť text v súlade so stanoveným jazykovým štýlom, 	<p>Slovná zásoba maďarského jazyka</p> <p>slová ugrofínskeho pôvodu prebraté zdomácnené slová slová cudzieho pôvodu archaizmy neologizmy dialektizmy slang spisovný jazyk</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie, ✓ dokáže používať jazykové prostriedky ohľadom na situáciu a komunikačného partnera, ✓ vie identifikovať v texte slová vzniknuté skladaním a tvorením, ✓ vie vymenovať typy spodobovania, ✓ dokáže identifikovať v texte typy spodobovania, ✓ dokáže správne aplikovať zákonitosti spoluhlások pri písaní, ✓ správne aplikuje princípy maďarského pravopisu, ✓ vie správne napísať veľa primerané zložené slová, ✓ pri tvorbe vlastných textov vie uplatniť princípy maďarského pravopisu. 	<p>profesionalizmy odborné termíny</p> <p>Jazykové prostriedky oslovenie opakovanie slov rečnicke otázky obrazné vyjadrovanie – metafory, symboly</p> <p>Princípy maďarského pravopisu fonematický princíp morfematický princíp etymologický princíp princíp zjednodušenia</p> <p>Hláskový systém zákonitosti samohlások zákonitosti spoluhlások – typy spodobovania</p> <p>Obohacovanie slovnej zásoby skladanie slov preberanie slov tvorenie slov (<i>základové slovo, prípona, odvodené slovo</i>) skracovanie (<i>rövidítés, mozaikszó</i>) priradovacie zložené slová</p>
--	---

	<p>podrad'ovacie zložené slová</p> <p>Pravopis</p> <p>zložené slová</p> <p>princípy maďarského pravopisu</p>
Komunikácia a sloh	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže vyhľadať informácie v rozličných informačných zdrojoch, ✓ vyhľadané informácie dokáže využívať vo svojom texte, ✓ vie zaznamenávať kľúčové slová a následne ich uplatniť vo vlastnom texte, ✓ pri tvorbe vlastných textov dokáže používať údaje získané z grafov a tabuliek, ✓ dokáže aplikovať svoje vedomosti o vnútornej kompozícii a o formálnej úprave slohových útvaroch (<i>charakteristika osoby a literárnej postavy, opis zvierat, rastlín, pracovného postupu</i>), ✓ vie napísať opis podľa obrázkov, ✓ dokáže rozlíšiť statický a dynamický opis, ✓ dokáže koncipovať po krátkej príprave statický a dynamický opis a následne ho prezentovať pred spolužiakmi, ✓ dokáže rozlíšiť vecný opis od umeleckého opisu, ✓ dokáže aplikovať svoje vedomosti o jednotlivých slohových 	<p>Slohové útvary</p> <p>Opis</p> <p>opis zvierat</p> <p>opis rastlín</p> <p>opis pracovného postupu</p> <p>statický, dynamický opis</p> <p>umelecký, vecný opis</p> <p>Charakteristika</p> <p>charakteristika osoby, literárnej postavy</p> <p>Rozhovor</p> <p>rozhovor</p> <p>reportáž</p> <p>interview</p> <p>Súkromný list</p> <p>Súkromný list, e-mail, SMS</p> <p>Administratívny štýl</p>

<p>útvoroch (<i>rozhovor, reportáž, interview</i>),</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie napísať súkromný list, e-mail a SMS, ✓ dokáže dodržiavať pravopisné pravidlá s dôrazom na písanie veľkých písmen v korešpondencii: <i>SMS, e-mail, súkromný list</i>, ✓ dokáže vymenovať charakteristické znaky úradného listu, ✓ dokáže napísať úradný list, ✓ dokáže vymenovať charakteristické znaky štruktúrovaného životopisu, ✓ vie napísať štruktúrovaný životopis, ✓ dokáže zostaviť písomný a ústny referát, ✓ dokáže ústny referát prezentovať pred spolužiakmi, ✓ na základe analýzy jednotlivých textov dokáže identifikovať, systematizovať a zovšeobecniť poznatky o slohových útvaroch (<i>diskusia, úvaha</i>), ✓ pri vlastnej tvorbe textu dokáže aplikovať svoje vedomosti o vnútornej kompozícii nasledujúcich slohových útvarov (<i>diskusia, úvaha</i>), ✓ dokáže aplikovať vedomosti o formálnej úprave nasledujúcich slohových útvarov (<i>diskusia, úvaha</i>), ✓ dokáže sformulovať súvislý a logicky usporiadaný text na danú tému, 	<p>úradný list</p> <p>životopis</p> <p>Referát písomný, ústny</p> <p>Diskusia argument, dokazovanie, protiargument (verbálne, neverbálne prostriedky)</p> <p>Úvaha uvažovanie, vlastné stanovisko, hodnotenie faktov subjektívne zhodnotenie</p> <p>Druhy médií tlačené – noviny, časopisy elektronické a digitálne – televízia, rozhlas, multimédia</p> <p>Mediálne produkty film, televízna relácia, plagát, reklama, komiks</p> <p>Projekt plánovanie, ciele, informácie, názor</p> <p>Slohové postupy Rozprávací – <i>rozprávka, román, poviedka, novela</i> Opisný – <i>opis, charakteristika</i> Informačný – <i>správa, oznámenie, interview</i></p>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ pri tvorbe viet a textov vie používať správny slovosled a interpunkciu, ✓ dokáže identifikovať texte chyby a následne ich opraviť, ✓ vie upraviť text po formálnej stránke, ✓ dokáže identifikovať základné druhy médií, ✓ dokáže charakterizovať tlačené médiá, ✓ vie vysvetliť funkciu reklamy, ✓ dokáže analyzovať skrytý obsah reklamy a prostriedky pre presvedčovanie v reklame, ✓ vie v skupine vytvoriť plagát, ✓ dokáže prezentovať vlastný názor o veku primeraných témach, ktoré sa objavujú v masmédiách, ✓ vie navrhnúť tému vlastného projektu, ✓ vie zostaviť časový harmonogram vlastnej práce, ✓ dokáže prezentovať svoju prácu, ✓ dokáže obhájiť vlastný názor, ✓ dokáže sformulovať objektívne a subjektívne argumenty, ✓ dokáže používať verbálne a neverbálne prostriedky argumentovania, ✓ vie čítať správne, plynule a nahlas rôzne texty, ktorých obsah, štýl a jazyk je veku primeraný, 	<p>Výkladový – <i>úvaha, prednáška</i></p> <p>Jazykové príručky</p> <p>Výkladový slovník maďarského jazyka Slovník cudzích slov Synonymický slovník (Magyar szinonimaszótár) Frazeologický slovník (Magyar szólások és közmondások szótára) Pravidlá maďarského pravopisu</p> <p>Čítanie s porozumením – texty rôzneho typu</p> <p>súvislé texty rôznych jazykových štýlov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • náučný/populárno-náučný (rastlinný a živočíšny svet, svet techniky, známe osobnosti) • publicistický (reklama, inzerát) <p>nesúvislé texty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mapy, schémy, letáky, cestovné poriadky, tabuľky, grafy, informačné hárky, programy
---	--

<ul style="list-style-type: none">✓ dokáže prispôbiť rýchlosť čítania k efektívnemu spracovaniu informácií,✓ dokáže štylisticky správne sformulovať otázky súvisiace s textom,✓ dokáže sformulovať otázky primerané komunikačnému zámeru,✓ dokáže identifikovať vo vecných textoch faktické informácie,✓ dokáže rozlíšiť súvislý a nesúvislý text,✓ dokáže vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie vo veku primeraných súvislých a nesúvislých textoch,✓ dokáže analyzovať text na základe získaných informácií,✓ vie usporiadať získané informácie z textu podľa významu a dôležitosti,✓ dokáže diskutovať o prečítanom texte,✓ dokáže vyvodiť záver z textu na základe získaných informácií,✓ dokáže plynule a zrozumiteľne reprodukovať obsah prečítaného textu,✓ dokáže identifikovať neznáme slová v texte,✓ dokáže vyhľadať význam neznámych slov v jazykových príručkách,✓ vie porovnať údaje, ktoré získal z rôznych zdrojov.	

Literatúra	
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie čítať s prirodzenou intonáciou, so správnym slovným a vetným prízvukom, ✓ dokáže napísať osnovu z prečítaného literárneho textu, ✓ dokáže prerozprávať dej so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti a s obmenami, ✓ vie vysvetliť rozdiely medzi povestou a rozprávkou, ✓ dokáže rozlíšiť jednotlivé segmenty vonkajšej a vnútornej kompozície balady, ✓ dokáže identifikovať hlavné znaky balady aj v neznámom texte, ✓ dokáže pretransformovať baladu na prozaické rozprávanie, ✓ vie rozlíšiť povesť od legendy, ✓ zo súboru neznámych textov, na základe literárnoteoretických vedomostí vie určiť žánre: <i>baladu, povesť a legendu</i>, ✓ dokáže vysvetliť súvislosti konkrétnej povesti a legendy s históriou, ✓ dokáže identifikovať základné znaky lyricko-epickej básne, ✓ dokáže pretransformovať lyricko-epickú báseň na prozaické rozprávanie, ✓ dokáže predniesť báseň a interpretovať úryvok z prózy, primerane 	<p>Literárne druhy a žánre</p> <p>Balady ľudová balada kompozícia a motívy balady</p> <p>Povesti historické miestne</p> <p>Legendy Panónske legendy</p> <p>Lyricko-epická báseň Arany János: Toldi hlavná myšlienka, epizóda hlavná postava, vedľajšia postava kompozícia diela: <i>úvod, zápleтка, obrat, vyvrcholenie, rozuzlenie</i></p> <p>Literatúra pre deti a mládež – vedecko-fantastický román, dobrodružný román, detektívny román, historický román, dievčenský román, sci-fi román, romány o zvieratkách</p>

<p>svojím schopnostiam,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže identifikovať v danom texte rozprávača, ✓ dokáže vyhľadať v texte kľúčové slová, ✓ dokáže rozoznať v texte podstatné a okrajové informácie, ✓ dokáže vyjadriť v ústnych a písomných prejavoch svoje zážitky z prečítaného textu, ✓ vie určiť hlavnú myšlienku prečítaného diela, ✓ vie identifikovať hlavné a vedľajšie postavy literárneho diela, ✓ dokáže charakterizovať správanie postáv na základe všeobecných morálnych hodnôt, ✓ dokáže identifikovať vývoj postáv pod vplyvom prostredia či udalosti, ✓ dokáže vysvetliť obraznú podstatu a funkciu umeleckých jazykových prostriedkov v literárnom texte, ✓ dokáže vysvetliť stylistický význam básnických prostriedkov v literárnom texte, ✓ dokáže identifikovať v texte: <i>prirovnanie, epiteton, básnickú otázku, personifikáciu, metaforu, aliteráciu,</i> ✓ vie správne aplikovať vedomosti z metriky: <i>rým, prízvučnú prozódium, Balassiho strofu,</i> ✓ dokáže identifikovať v lyrických textoch charakteristické znaky: 	<p><u>Príroda v literatúre</u></p> <p>Rudyard Kipling: <i>A dzsungel könyve (úryvok)</i></p> <p>Daniel Defoe: <i>Robinson Crusoe (úryvok)</i></p> <p><u>Rodina v literatúre</u></p> <p>Arany János: <i>Családi kör</i></p> <p>Lackfi János: <i>Zsámbéki kör</i></p> <p><u>Vlast' a sloboda v literatúre</u></p> <p>Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok (úryvok), A láthatatlan ember (úryvok)</i></p> <p><u>Humor v literatúre</u></p> <p>Janikovszky Éva: <i>A tükör előtt</i></p> <p>Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen (úryvok)</i></p> <p>humorný dej, humorná postava, humorná situácia, jazykový humor, karikatúra, paródia, švédske verše</p> <p><u>Lyrika</u></p> <p>Janus Pannonius: <i>Pannónia dicsérete</i></p> <p>epigram</p> <p>Balassi Bálint: <i>Hogy Júliára talála, így köszöne neki, Egy katonaének</i></p>
---	--

<p><i>subjektívnosť, emocionálnosť, metaforickosť, monologickosť,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže identifikovať v epických textoch charakteristické znaky: <i>dejovosť, dialogickosť, dynamickosť,</i> ✓ dokáže odlíšiť román od ostatných žánrov epiky, ✓ zo súboru neznámych textov, na základe literárnoteoretických vedomostí vie určiť: <i>epigram, ódu, ľúbostné a vojenské básne, hymnické básne, symbolistické básne, impresionistické básne,</i> ✓ dokáže sformulovať ideu lyrických básní, ✓ dokáže porovnať viaceré lyrické žánre, ✓ dokáže interpretovať najznámejšie symboly symbolistickej poézie, ✓ zo súboru neznámych textov, na základe literárnoteoretických vedomostí vie určiť: <i>baladu, lyricko-epickú báseň, román, novelu,</i> ✓ dokáže usporiadať hlavné informácie podľa dôležitosti v literárnom texte, ✓ dokáže identifikovať časti vnútornej kompozície literárneho textu (<i>úvod, zápleтка, obrat, vyvrcholenie, rozuzlenie</i>), ✓ dokáže porovnať román s novelou z hľadiska počtu postáv, tematiky a radenia dejových línií, ✓ vie vymenovať spoločné a odlišné znaky románu a novely, ✓ dokáže analyzovať literárny text z významovej stránky, 	<p>humanizmus</p> <p>vojenské, pobožné a ľúbostné básne</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: <i>Zsugori uram, Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz</i></p> <p>Kölcsey Ferenc: <i>Huszt, Himnusz</i></p> <p>Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i></p> <p>Petőfi Sándor: <i>Fa leszek, ha..., Egy estém otthon, Befordultam a konyhára, A Tisza, A magyar nemes, Nemzeti dal, Szeptember végén</i></p> <p>Arany János: <i>A fülemile, A tudós macskája</i></p> <p>Ady Endre: <i>Szeretném, ha szeretnének, A magyar Ugaron, A föld-földobott kő, Lédával a bálban, Őrizem a szemed, Hiszek hitetlenül Istenben</i></p> <p>impresionistické básne</p> <p>Juhász Gyula: <i>Milyen volt..., Magyar táj, magyar ecsettel</i></p> <p>Babits Mihály: <i>Messze... messze..., Szerelmes vers</i></p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>Akarsz-e játszani?, Mostan színes tintákról álmodom</i></p> <p>Tóth Árpád: <i>Körúti hajnal, Esti sugárkoszorú</i></p> <p>symbolistické básne</p> <p>József Attila: <i>Ringató, Mikor az uccán átment a kedves, Születésnapomra, Mama, Tiszta szívvel</i></p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže analyzovať literárne texty z obsahového hľadiska, ✓ dokáže analyzovať literárne texty z hľadiska morálnych hodnôt, ✓ dokáže analyzovať literárne texty po stylistickej, kompozičnej a významovej stránke, ✓ dokáže interpretovať prečítaný literárny text, ✓ dokáže vyjadriť vlastné hodnotenie prečítaného literárneho textu, ✓ dokáže transformovať formy rozprávača z ja – formy do on – formy a naopak, ✓ dokáže predniesť báseň a interpretovať úryvok z prózy, primerane svojim schopnostiam, ✓ aktívne a tvorivo sa zúčastňuje na dramatizácii literárneho diela. 	<p>Radnóti Miklós: <i>Razglednicák, Hetedik ecloga, Nem tudhatom</i></p> <p>Illyés Gyula: <i>Esti csoda</i></p> <p>štvorveršie</p> <p>Szabó Lőrinc: <i>Lóci verset ír, Szeretlek, Tücsökzene (úryvky), Huszonhatodik év</i></p> <p>Weöres Sándor: <i>Galagonya, Csiribiri, Valse triste</i></p> <p><u>Epika</u></p> <p>Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i></p> <p>Arany János: <i>A walesi bárdok, Tengeri hántás, Tetemre hívás</i></p> <p>Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> (úryvok – <i>A Senki szigete</i>) román z obdobia romantizmu</p> <p>Mikszáth Kálmán: <i>A néhai bárány, Szent Péter esernyője</i></p> <p>Móricz Zsigmond: <i>Tragédia, Hét krajcár, Pillangó</i> realistický román, naturalistický román kompozícia románu kompozícia novely</p> <p>Kosztolányi Dezső: <i>A bolgár kalauz, Házi dolgozat, Pacsirta</i></p> <p>Krúdy Gyula: <i>Utolsó szivar az Arabs Szürkénél</i></p> <p>Karinthy Frigyes: <i>Röhög az egész osztály, Magyarázom a</i></p>
--	---

	<p><i>bizonyítványom</i></p> <p>moderný román</p> <p>Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben (úryvok)</i></p> <p>trilógia</p> <p>Németh László: <i>Leányaim (úryvok)</i></p> <p>Márai Sándor: <i>Füveskönyv (úryvok)</i></p> <p>morálne hodnoty</p> <p>Örkény István: <i>Válogatott egyperces novellák,</i> <i>Tóték – román (úryvok)</i></p> <p>Groteska</p> <p>Fábry Zoltán: <i>A vádlott megszólal (úryvok)</i></p> <p>Dobos László: <i>A kis viking (úryvok)</i></p> <p>Ozsvald Árpád: <i>A kis postás (úryvok)</i></p> <p>Zs. Nagy Lajos: <i>Szárnyas történetek (úryvok)</i></p> <p>Duba Gyula: <i>Az elrabolt taliga (úryvok)</i></p> <p>dejovosť, dynamické motívy, dialóg – monológ, jazykové prostriedky, kompozícia diela, rozprávač</p> <p>lyrika intímna, lyrika spoločenská, lyrika prírodná</p> <p>subjektívnosť, emocionálnosť, metaforickosť, monologickosť</p> <p>Literárne žánre</p> <p>epigram, óda, hymna, elégia</p>
--	---

	<p>lyricko-epická báseň balada, povesť, legenda román, novela</p> <p>Štylizácia textu prirovnanie, epiteton, personifikácia, metafora, básnická otázka, aliterácia</p> <p>Metrika rým – združený, striedavý, obkročný, prerývaný rytmus prízvučná prozódia Balassiho strofa štvorveršie</p>
--	---

Odporúčania

Memoritery: *Körmives Kelemen* (prvých 15 riadkov), Arany János: *Toldi – Előhang* (1 strofa) a z ostatnej časti niekoľko riadkov podľa vlastného výberu pedagóga, úryvky z diel D. Varróa a J. Laczkfiho, Janus Pannonius: *Pannónia dicsérete*, Balassi Bálint: *Egy katonaének* (1 strofa), Kölcsey Ferenc: *Himnusz* (2 strofy), Vörösmarty Mihály: *Szózat* (3 strofy), Petőfi Sándor: *Nemzeti dal* (3 strofy), *Szeptember végén* (1 strofa), Arany János: *A walesi bárdok* (3 strofy) podľa vlastného výberu, Ady Endre: *A föl-földobott kő, Őrizem a szemed*, Juhász Gyula: *Milyen volt...*, József Attila: *Tiszta szívvel*, Radnóti Miklós: *Nem tudhatom (úryvok)* Weöres Sándor: *Galagonya*, Illyés Gyula: *Esti csoda*

Kontrolné diktáty: 6–8 v každom ročníku v súlade s obsahovým štandardom.

Kontrolné slohové práce: 3 v každom ročníku v súlade s obsahovým štandardom.

Konkrétne zameranie jednotlivých diktátov a slohových prác je plne v kompetencii učiteľa, resp. príslušnej predmetovej komisie.

Odporúčané literárne čítanie

Lyrika

Ady, E.: *Nekünk Mohács kell, Fölszállott a páva, Párisban járt az Ősz, Góg és Magóg fia vagyok én*

Ágai, Á.: *A titkomat az ujjaimnak mondom el, Kamaszságok*

Ami a szívedet nyomja – kortárs svéd gyerekversek

Babits, M.: *Új leoninusok*

Balassi, B.: *Adj már csendességet*

Csokonai Vitéz, M.: *A Reményhez, Még egyszer Lillához, Szegény Zsuzsi a táborozáskor*

József, A.: *Ars poetica, Flóra, Tudod, hogy nincs bocsánat*

Juhász, Gy.: *Anna örök*

Kazinczy, F.: *Írói érdem*

Kiss, O.: *Visszafelé hull a hó*

Kosztolányi, D.: *Üllői-úti fák, Szegény kisgyermek panaszai*

Kölcsey, F.: *Emléklapra*

Lackfi, J.: *A részeg elefánt, Apám kakasa*

Pannonius, J.: *Búcsú Váradtól*

Petőfi, S.: *A borozó, Szabadság, szerelem, A XIX. század költői, Egy gondolat bánt engemet*

Radnóti, M.: *Levél a hitveshez*

Tóth, Á.: *Meddő órán, Lélektől lélekig, Jó éjszakát!*

Varró, D.: *Túl a Maszat-hegyen*

Vörösmarty, M.: *A merengőhöz*

Epika

Kádár Kata, Kőműves Kelemen

Ferenc-legenda, Gellért-legenda, Margit-legenda

Vármondák

Csodaszarvas-monda, Turul-monda, Fehér ló mondája, Botond-monda, Lehel kürtje

Vörösmarty, M.: A bűvár Kund

Gárdonyi, G.: A láthatatlan ember

Mikszáth, K.: Lapaj, a híres dudás, Bede Anna tartozása

Móricz, Zs.: Légy jó mindhalálig

Kosztolányi, D.: Aranysárkány, A kulcs, Fürdés

Babits, M.: Jónás könyve

Krúdy, Gy.: Régi magyar író ebédje

Karinthy, F.: Találkozás egy fiatalemberrel, Tanár úr, kérem, Így írtok ti

Tót, E.: Apu

Márai, S.: Zendülők

Örkény, I.: Válogatott egyperces novellák

Szabó, M.: Abigél

Randall, R.: Mítoszok és legendák gyerekeknek

Lagerlöf, S.: Nils Holgersson csodálatos utazása a vadludakkal

Twain, M.: Tom Sawyer

Gyurkovics, T.: Nem akarok felnőni

Fehér, K.: Bezzeg az én időmben

Fekete, I.: Tüskevár

May, K.: Winnetou

Fussenegger, G.: *Erzsébet*
Nógrádi, G.: *Petepite*
Ende, M.: *Momo, Végtelen történet*
Lakatos, I.: *Dobozváros*
N. Tóth, A.: *Tükörkönyv*
Böszörményi, Gy.: *Gergő és az álmofogók*
G. Szabó, J.: *A macskát visszafelé simogatják*
Tolkien, J. R. R.: *A gyűrűk ura*
Dumas, A.: *A három testőr*
Bálint, Á.: *Szeleburdi család*
Rowling, J. K.: *Harry Potter*
Fombelle, T.: *Ágrólszakadt Tóbiás*
Verne, J.: *80 nap alatt a Föld körül, Kétévi vakáció*
Gasperini, B.: *Mi és ők*
Wilson, J.: *Ki mer többet?*
Lindgren, A.: *Harisnyás Pippi, Piros házi történetek*
Nógrádi, G.: *Hogyan neveljük...? Az anyu én vagyok*
Schröder, P.: *Juli és a nagybetűs szerelem*
Somogyi Tóth, S.: *A gyerekek kétszer születnek*
Rideg, S.: *Indul a bakterház*
Sohonyai, E.: *Mocsok Csillag*
Leiner, L.: *A Szent Johanna gimi*
Farley, T.: *Musztángszív*
Towsend, S.: *A 13 és 3/4 éves Adrian Mole titkos naplója*

Miller, D.: *Cápa-sziget, Tengeri farkas, A leopárd karma*

Beauvoir, S.: *Egy jó házból való úrilány emlékei*

Orwell, G.: *Állatfarm*

Rejtő, J.: *A tizennégy karátos autó*

Cabot, M.: *A fiú a házból*

Francine, O.: *Hogyan éljük túl önmagunkat?*

Gergely, M.: *Szösz*

Morpurgo, M.: *Hadak útján*

Gombos, P.: *Vándorok*

Jourdan, C.: *Ha helyén van a szíved*

Maros, E.: *Húvösvölgyi suli*

Leiner, L.: *Bábel*

Williams, R.: *Luke és Jon*

Boyne, J.: *A csíkos pizsamás fiú*

Kalapos, É.: *Egy új élet, Rázós utakon*

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiak dosahuje požadovaný výkon počas 5. až 8. ročníka.	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Jazyk, komunikácia a sloh	
<p>1.1 Vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah).</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sa dokáže pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii a presne reagovať na počutý text jasnou, zrozumiteľnou a správne intonovanou odpoveďou alebo otázkou, ✓ si uvedomuje spisovnosť a nespisovnosť vo svojich prejavoch a vo verejných prejavoch sa snaží používať spisovnú výslovnosť, správne artikuluje, uplatňuje vhodnú intonáciu, v ktorej dodržiava významové a fyziologické pauzy, primerané tempo reči, správne frázovanie výpovede a vhodnú moduláciu hlasu, ✓ dokáže vhodne začať, viesť a ukončiť komunikáciu, ✓ vie charakterizovať jazykovedné disciplíny, ktoré skúmajú zvukovú a písomnú podobu reči, a ich základné jednotky, ✓ vie uplatniť pravidlá maďarského pravopisu primerané pre daný stupeň, ✓ vie správne písať písmená <i>-j</i> a <i>-ly</i> – dvojité označenie hlásky <i>j</i>, uplatniť 	<p>Zvuková rovina jazyka, grafická stránka jazyka a pravopis</p> <p>spisovná výslovnosť/ortoepia</p> <p>spodobovanie/asimilácia (<i>részleges és teljes hasonulás, összeolvadás, kiesés, rövidülés</i>)</p> <p>výslovnosť frekventovaných cudzích slov</p> <p>intonácia</p> <p>časová modulácia reči: kvantita hlások, prestávka/pauza – fyziologická, významová, tempo reči, rytmus</p> <p>silová modulácia hlasu: hlavný slovný prízvuk, dôraz, sila hlasu</p> <p>tónová modulácia hlasu: uspokojivá končiaca (klesavá), neuspokojivá končiaca (stúpavá), neuspokojivá nekončiaca</p> <p>melódia vety</p> <p>grafická stránka jazyka</p>

<p>etymologický princíp maďarského pravopisu,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie správne písať veľké začiatkové písmená u vlastných podstatných mien (názvy miest, štátov, inštitúcií atď.). 	<p>písmeno/graféma</p> <p>interpunkčné znamienka: apostrof, lomka, tri bodky</p> <p>Pravopis/ortografia</p> <p>princípy maďarského pravopisu: fonematický, morfematický, etymologický a princíp zjednodušenia</p>
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pozná význam slov, ktoré využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextami a komunikačnými situáciami, prípadne si vie overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch, ✓ vo vlastných jazykových prejavoch využíva široký repertoár slovnej zásoby, vyhýba sa stereotypnému vyjadrovaniu, ✓ vie charakterizovať rozdiel medzi individuálnou slovnou zásobou a slovnou zásobou národného jazyka (<i>nemzeti nyelv</i>), cielene si rozširuje vlastnú aktívnu slovnú zásobu z dostupných zdrojov – slovníky, beletria, odborná literatúra, internet a pod., ✓ vie vysvetliť spôsoby obohacovania slovnej zásoby a využíva ich vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ vie vysvetliť slovotvorné postupy a využíva ich pri tvorbe vlastných jazykových prejavov, ✓ odlišuje v písaných i počutých prejavoch spisovné/nespisovné, resp. 	<p>Lexikológia</p> <p>sémantický trojuholník: objekt/vec – pojem – slovo</p> <p>lexikálny význam slova – gramatický význam slova</p> <p>slovná zásoba – členenie</p> <p>jadro slovnej zásoby</p> <p>slovná zásoba národného jazyka – individuálna slovná zásoba</p> <p>aktívna slovná zásoba – pasívna slovná zásoba</p> <p>spisovné slová</p> <p>nespisovné slová: nárečové a slangové slová</p> <p>termíny/odborné názvy</p> <p>neutrálne slová</p> <p>citovo zafarbené (expresívne) slová: zdrobneniny, eufemizmy, pejoratíva, vulgarizmy</p> <p>zastarané slová – nové slová/neologizmy</p> <p>viacslovné pomenovania</p>

<p>štylisticky vhodné/nehodné slová a vhodne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie charakterizovať maďarsko-slovenskú dvojjazyčnosť na úrovni lexiky, ✓ vie vysvetliť základné typy výpožičiek, kalky a sémantické výpožičky. 	<p>jednovýznamové slová, viacvýznamové slová, antonymá, homonymá</p> <p>sémantické výpožičky a kalky (<i>kölcsönszók és kalkok</i>)</p> <p>spôsoby obohacovania slovnej zásoby</p> <p>Sémantika</p> <p>skladanie</p> <p>skracovanie slov – skratky, značky, skratkové slová</p> <p>preberanie slov</p> <p>prenášanie významu/nepriame pomenovania – metafora, metonymia, personifikácia</p> <p>internacionalizácia</p> <p>Slovníky</p> <p>prekladový, terminologický</p>
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie určiť slovnodruhovú a syntaktickú platnosť všetkých slov v texte, ✓ vie správne uplatniť gramatické kategórie slovných druhov pri tvorbe viet a textov, ✓ vie klasifikovať slovné druhy, ✓ vie aplikovať v praxi zásady pravopisu kompozít, 	<p>Morfológia</p> <p>morféma</p> <p>typy morfém: koreňová morféma (<i>tőmorféma</i>), derivačná morféma (<i>képző</i>), modifikačná morféma (<i>jel</i>), gramatická morféma (<i>rag</i>);</p>

<p>✓ vie charakterizovať najtypickejšie črty vlastného nárečia.</p>	<p>Slovné druhy</p> <p>Slovesá</p> <p>časovanie</p> <p>slovesné gramatické kategórie</p> <p>tranzitívne a intransitívne slovesá</p> <p>osoba, číslo, čas, spôsob</p> <p>povaha akcie (<i>akcióminőség</i>):</p> <p>fázové (<i>kezdő</i>), limitné (<i>mozzanatos</i>), slovesá vyjadrujúce výsledok, frekvenciu alebo znižovanie (<i>eredményt, gyakoriságot, vagy kicsinyítést kifejező igék</i>)</p> <p>typ (<i>igenem</i>):</p> <p>činný/aktívny (<i>cselekvő</i>), faktitívny (<i>műveltető</i>), trpný/pasívny (<i>szenvető</i>), reflexívny a recipročný (<i>visszaható és kölcsönös</i>), mediálny (<i>középigé</i>)</p> <p>Podstatné mená</p> <p>vetnočlenská platnosť</p>
---	---

	<p>Prídavné mená vetnočlenská platnosť akostné (<i>minősítő</i>) vzťahové (<i>viszonyító</i>)</p> <p>Prídavné mená (Číslovky) vetnočlenská platnosť druhy čísloviek</p> <p>Príslovky vetnočlenská platnosť stupňovanie prísloviek</p> <p>Zámená druhy zámen</p> <p>Prechodné slovné druhy (<i>átmeneti szófajok</i>)</p> <p>Verboidy (<i>igenevek</i>) neurčitok, prechodník (<i>határozói igenév</i>), prídavné (<i>melléknévi igenév</i>) neplnovýznamový slovný druh</p> <p>Spojky prirad'ovacie</p>
--	--

	podrad'ovacie
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch dodržať pravidlá a požiadavky syntaxe, ✓ vie zdôvodniť vzťah medzi členmi skladov vo vete na základe ich funkcie, ✓ vie pomenovať a charakterizovať časti jednoduchej vety, ✓ vie urobiť rozbor vety a pripraviť grafické znázornenie, ✓ vie tvoriť podrad'ovacie a prirad'ovacie súvetia, ✓ vie transformovať jednoduché vety na súvetia a naopak; funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ vie v texte nájsť odchýlky od vetnej stavby (<i>elipsa, vsuvka a apoziopéza</i>) a funkčne ich využíva vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ dodržiava interpunkciu v jednoduchej vete, v jednoduchom súvetí a v zloženom súvetí, ✓ vie určiť druh jednoduchého súvetia – prirad'ovacie a podrad'ovacie, ✓ vie určiť druh prirad'ovacieho súvetia a druh vedľajšej vety v podrad'ovacom súvetí. 	<p>Syntax</p> <p>Veta vety podľa zloženia zložené súvetie</p> <p>Vetné sklady prisudzovací sklad určovací sklad prirad'ovací sklad</p> <p>Jednoduché súvetie – prirad'ovacie, podrad'ovacie</p> <p>Podrad'ovacie súvetie vedľajšia veta: stavová (állapothatározói mellékmondat), prívlastková expresívne syntaktické konštrukcie vsuvka, výpustka/elipsa, neukončená výpoveď zápor v maďarčine</p> <p>Slovosled – významový, gramatický a rytmický činiteľ</p>

<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vytvoriť kompozične zrozumiteľný text, v ktorom uplatňuje logické, časové a príčinnno-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v maďarčine, ✓ vie v cudzom texte vyhládať a vo vlastnom jazykovom prejave uplatniť obsahové, jazykové i mimojazykové konektory, ktoré zabezpečujú súdržnosť textu, ✓ vie v cudzích jazykových prejavoch nájsť chyby v logickom poradí viet a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava logické poradie viet v súvetiach, pričom rešpektuje významový činiteľ výstavby výpovede. 	<p>Nadvetná syntax/textológia (szövegtan)</p> <p>súdržnosť textu</p> <p>konektory</p> <p>titulok</p>
<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vysvetliť pôsobenie jednotlivých štýlotvorných činiteľov pri tvorbe jazykových prejavov a zohľadňuje ich vo vlastných jazykových prejavoch, ✓ si vie na základe komunikačnej situácie správne stanoviť vhodný slohový útvar a zodpovedajúci jazykový štýl a na ich základe samostatne vytvoriť požadovaný text, ✓ vie prispôbiť svoj prejav komunikačnej situácii – stratégiu a tón 	<p>Jazyk a reč</p> <p>jazyk</p> <p>jazykový znak</p> <p>jazykový systém</p> <p>reč</p> <p>funkcie jazyka</p> <p>dorozumievacia/komunikatívna</p> <p>estetická</p>

<p>komunikácie,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže upraviť poradie viet v texte podľa ich vecného významu a kontextu celého textu, ✓ ovláda a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava aktuálnu jazykovú normu a zároveň je schopný zvoliť vhodné stylistické prostriedky v každej komunikačnej situácii aj vtedy, ak by tým porušil jazykovú normu, ✓ dokáže vysvetliť pojem hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov a slohových útvarov a vo vlastných jazykových prejavoch vie odôvodniť využitie výrazových prostriedkov hybridizácie, ✓ pri tvorbe vlastného jazykového prejavu dodržiava, resp. prispôsobuje si jednotlivé fázy tvorby prejavu s dôrazom na jeho vhodnú ústnu alebo písomnú prezentáciu, ✓ pri ústnej prezentácii jazykového prejavu aktívne využíva vhodné mimojazykové prostriedky, ktorými umocňuje jeho celkové vyznenie, ✓ ovláda a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava spoločenské zásady jazykovej komunikácie, ✓ sa dokáže rozhodnúť pre vhodný slohový útvar/žáner v súlade s cieľom komunikácie, ✓ vie samostatne transformovať text z jedného žánru do druhého, ✓ vie vysvetliť rozdiely medzi rôznymi spôsobmi šírenia informácií 	<p>poznávacια/kognitívna reprezentatívna národný jazyk jazyky národnostných menšín regionálne jazyky cudzí jazyk spisovný jazyk nárečie teritoriálne sociálne úradný, štátny jazyk cieľový jazyk ugrofínske jazyky jazyková norma kodifikačné príručky</p> <p>Sloh</p> <p>slohové postupy (fogalmazási eljárások) informačný, rozprávací, opisný, výkladový/úvahový slohovotvorný proces jazykové štýly (náučný, administratívny, publicistický,</p>
---	--

<p>(propagácia a agitácia),</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie identifikovať dezinformácie v jazykových prejavoch a dokáže vyjadriť svoj názor na ne, ✓ pomocou analýzy textov dokáže nájsť ich spoločné a rozdielne znaky, ktoré využíva pri interpretácii, ✓ vie vysvetliť typické znaky príležitostných, náučných a agitačných prejavov a dokáže tieto žánre samostatne vytvoriť, ✓ vie vysvetliť rozdiel medzi národným, cieľovým, cudzím, úradným (štátnym) jazykom a jazykmi národnostných menšín a dokáže vysvetliť ich základné funkcie, ✓ pozná a pri tvorbe vlastných jazykových prejavov aktívne využíva platné jazykové kodifikačné príručky, ✓ dodržiava v komunikačných situáciách zásady spoločenskej rétoriky. 	<p>rečnícky, hovorový, umelecký)</p> <p>hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov</p> <p>charakteristika osoby</p> <p>priama</p> <p>nepriama</p> <p>reportáž</p> <p>recenzia</p> <p>komentár</p> <p>projekt</p> <p>náučný prejav: prednáška, referát</p> <p>agitačný prejav: politická reč, súdna reč</p> <p>diskusný príspevok</p> <p>štýlotvorné činitele</p> <p>téma, autor, situácia, funkcia, adresát</p> <p>slohové útvary/žánre</p> <p>žiadosť, reklamácia, objednávka, potvrdenie, sťažnosť</p> <p>predtlač: dotazník, prihláška, zápisnica, splnomocnenie</p> <p>pravidlá písania a úpravy písomností administratívneho štýlu</p> <p>životopis (štruktúrovaný, beletrizovaný)</p> <p>príhovor (prívet)</p>
--	---

	správa o riešení/výsledku projektu
<p>1.2 Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty.</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie výrazne čítať umelecký text, ✓ vie rozlíšiť a charakterizovať umelecký a vecný text po obsahovej i formálnej stránke, ✓ vie v texte analyzovať využité výrazové prostriedky z hľadiska autorovho zámeru a funkcie textu, ✓ dokáže identifikovať kľúčové slová textu, ✓ vie v texte odlišiť hlavné myšlienky od vedľajších, podstatné informácie od nepodstatných, ✓ dokáže sformulovať hlavnú myšlienku textu, ✓ dokáže analyzovať text – vytvoriť z neho konspekt, osnovu, tézu, ✓ dokáže posúdiť vierohodnosť/spôľahlivosť/relevantnosť informačných zdrojov, na základe ktorých bol text vytvorený, ✓ dokáže zhodnotiť text z hľadiska jazykovej kultúry, ✓ na základe analýzy vecného textu dokáže posúdiť jeho subjektívnu využiteľnosť, ✓ na základe analýzy vie vyjadriť svoj estetický a emocionálny zážitok 	<p>Text</p> <p>súvislý text</p> <p>spoločné a rozdielne znaky textov</p> <p>kontext</p> <p>analýza textu</p> <p>forma textu, autorský zámer</p> <p>interpretácia textu</p> <p>práca s informáciami</p> <p>Komunikácia</p> <p>masmediálne komunikačné prostriedky</p> <p>komunikácia verbálna, neverbálna</p> <p>súkromná, verejná</p> <p>efektívna, asertívna, devalvujúca</p>

<p>z prečítaného umeleckého textu a dokáže ho obhájiť,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ovláda základy kritického čítania, t. j. vie vnímať problémy nastolené textom a identifikuje chyby a protirečenia, ktoré sa v texte nachádzajú, ✓ dokáže vyjadriť a vysvetliť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu, ✓ dokáže identifikovať všetky informácie uvedené v texte explicitne, ✓ je schopný vyvodiť z textu informácie, ktoré v ňom nie sú uvedené priamo, ale z neho vyplývajú, ✓ je schopný interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami, ✓ dokáže vybrať a hodnotiť text z hľadiska obsahu, ✓ dokáže hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru, štýlu. 	
<p>1.3 Vedieť aktívne počúvať.</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže porozumieť počutému textu, t. j. je schopný roztriediť vypočuté informácie, vyjadriť hlavnú myšlienku textu a zopakovať niekoľko kľúčových slov, ✓ vie vysvetliť význam počutého textu vzhľadom na širší významový kontext a ďalej ho využiť, ✓ dokáže posúdiť z hľadiska jazykovej správnosti a spoločenského tónu 	<p>Text</p> <p>rôzne typy a žánre textov</p>

<p>vyjadrenie partnerov v danej komunikácii,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže zhodnotiť obsah a kvalitu ústnych prejavov a reagovať na ne spoločensky vhodným spôsobom. 	
<p>2.1 Schopnosť učiť sa učiť.</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sa samostatne učí a vie využiť podnety na učenie z rôznych zdrojov, pozná svoj učebný štýl, ✓ vie naplánovať svoju činnosť pri príprave projektu, ✓ na základe získaných informácií vie vytvoriť hypotézy a overiť ich pravdivosť, ✓ dokáže v projekte samostatne zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti a vhodne prezentovať projekt, ✓ dokáže prijať vecné pripomienky k svojmu projektu, analyzovať ich a prípadne zapracovať do svojho pôvodného riešenia. 	<p>Učenie sa</p> <p>učebný štýl</p> <p>faktory ovplyvňujúce učenie sa</p> <p>efektívne zapamätávanie</p> <p>kontrola plnenia plánu</p> <p>projektovanie vlastnej budúcnosti</p> <p>Projekt</p> <p>príprava projektu</p> <p>realizácia projektu</p> <p>prezentácia projektu</p> <p>práca s informáciami</p> <p>titulok, marginálie, resumé, abstrakt, anotácia, bibliografia, bibliografický záznam, menný a vecný register, poznámky pod čiarou, vysvetlivky</p> <p>Spôsoby spracovania informácií</p> <p>tézy</p>

	<p>citácia</p> <p>presná, voľná, parafráza</p> <p>dezinformácia</p>
<p>Literatúra</p>	
<p>I. Technika čítania a verejná prezentácia textu</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže plynulo, výrazne a so správnou výslovnosťou prečítať literárny text, ✓ dokáže rytmicky výrazne predniesť známy aj neznámy básnický text, ✓ pri prednese dokáže frázovať text a vystihnúť vzťah medzi umeleckými prostriedkami a zmyslom literárneho textu, ✓ vie teoreticky odôvodniť svoj spôsob hlasného čítania a recitácie, ✓ vie v dramatizovanom čítaní vyjadriť charakter alebo momentálny stav postavy. 	<p>Literárne ukážky</p> <p>lyrické</p> <p>epické</p> <p>dramatické</p>

<p>II. Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie reprodukovať definíciu štandardizovaných pojmov a vysvetliť ju, ✓ vie porovnať príbuzné štandardizované pojmy (napr. poviedka/novela/román; metafora/metonymia; symbol/trópy), ✓ chápe zásady klasifikácie pojmov a vie zaradiť štandardizované pojmy (literárne javy) do tried na základe určených spoločných, resp. rozdielnych vlastností, ✓ svoj návrh dokáže vysvetliť a obhájiť, ✓ vie vyhľadať stylistické prostriedky v známej aj neznámej básni a vysvetliť ich rytmotvornú a významovú funkciu v danom texte, ✓ vie určiť prostriedky rytmickej organizácie verša (napr. slabičnosť, rýmy), ✓ rozpoznať vlastnosti voľného verša v akejkoľvek relevantnej básni a vie na jej príklade demonštrovať rozdiely medzi voľným a metricky viazaným veršom, ✓ vie odlíšiť príbuzné literárne javy (napr. viazaná/neviazaná reč; dejová/významová rovina) a vysvetliť rozdiely medzi nimi pri aplikácii na konkrétne dielo, ✓ chápe hĺbkové členenie umeleckého diela a v akomkoľvek prečítanom diele s jednoznačným autorským posolstvom dokáže sám identifikovať 	<p>Literárne obdobia a smery</p> <p>staroveká literatúra</p> <p>stredoveká literatúra</p> <p>renesančná literatúra (humanizmus)</p> <p>baroková literatúra</p> <p>osvietenstvo (klasicizmus)</p> <p>romantizmus</p> <p>realizmus, naturalizmus</p> <p>symbolizmus</p> <p>impresionizmus</p> <p>medzivojnová literatúra</p> <p>avantgarda</p> <p>existencializmus</p> <p>expresionizmus</p> <p>surrealizmus</p> <p>povojnová literatúra</p> <p>postmoderna</p> <p>absurda</p> <p>neoavantgarda</p>
---	--

<p>významovú rovinu, vysvetliť jej prepojenie s dejovou rovinou a autorskou koncepciou postáv,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie vyhľadať stylistické prostriedky v známom aj neznámom prozaickom a dramatickom texte a vysvetliť ich významovú funkciu v diele, ✓ vie v známom aj neznámom epickom a dramatickom diele identifikovať všetky časti klasickej vnútornej kompozície, ✓ vie v známom aj neznámom epickom a dramatickom diele určiť chronologický, retrospektívny a reťazový kompozičný postup, ✓ vie určiť časti vonkajšej kompozície známeho aj neznámeho epického a dramatického diela, ✓ vie identifikovať charakteristické znaky literárneho diela a určiť jeho žáner, ✓ rozumie podstate literárnych druhov a vie určiť literárnodruhovú príslušnosť známeho aj neznámeho diela, ✓ vie z hľadiska obsahu rozlíšiť známe aj neznáme lyrické básne, vrátane čistej lyriky, ✓ dokáže odlíšiť pásmo rozprávača a pásmo postáv a sémanticky, gramaticky a pravopisne ich vymedziť, ✓ chápe funkciu rozprávača, dokáže určiť typ rozprávača v známom aj neznámom diele, ✓ chápe funkciu postavy, dokáže určiť typ postavy v epickom a 	<p>Literárne druhy</p> <p>epika lyrika dráma</p> <p>Literárne žánre a básnické formy</p> <p>duchovná lyrika čistá (abstraktná lyrika) reflexívna lyrika ľúbostná lyrika spoločenská lyrika prírodná lyrika</p> <p>pieseň modlitba sonet hymna óda elégia epigram epos</p>
--	---

<p>dramatickom diele,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie aplikovať príbuzné literárnoumelecké javy na výtvarné, hudobné a architektonické diela a vysvetliť ich estetickú funkciu (rytmus, kompozícia, kontrast, idealizácia, symbol, alegória), ✓ vie charakterizovať a chronologicky usporiadať literárnohistorické obdobia a smery, do ich rámca zaradiť vybraných autorov na základe relevantných znakov diel, ✓ chápe estetický zmysel umenia a umeleckej literatúry, rozumie estetickú poznávaciu funkciu umeleckého diela a vie tieto pojmy uplatniť pri interpretácii akéhokoľvek primeraného literárneho diela. 	<p>anekdota</p> <p>aforizmus</p> <p>automatický text</p> <p>pásmo</p> <p>sociálny/spoločenský román</p> <p>psychologický román</p> <p>rodinný román</p> <p>sci-fi a fantastická próza</p>
<p>III. Analytické a interpretačné kompetencie</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže uskutočniť štylistickú a kompozičnú analýzu textu a na jej základe zaradiť známe aj neznáme dielo do príslušného literárneho druhu, ✓ dokáže uskutočniť štylistickú, tematickú a kompozičnú analýzu textu a na jej základe odlíšiť programový (intencionálny) lyrický text od pocitového (impresívneho), ✓ dokáže odlíšiť dejový a významový plán literárneho diela, ✓ dokáže vyhľadať umelecké jazykové prostriedky a vysvetliť ich uplatnenie v známom aj neznámom diele, 	<p>komédia</p> <p>tragédia</p> <p>činohra</p> <p>absurdná dráma</p> <p>Štruktúra literárneho diela</p> <p>príbeh</p> <p>autorská štylizácia reality</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ chápe formy humoru a vie určiť výrazové (jazykové a situačné) prostriedky, ktoré navodzujú humorný charakter diela, ✓ dokáže vystihnúť vnútornú spojitosť prvkov v kompozícii známeho aj neznámeho literárneho diela a svoj názor vie v relatívne ucelenej podobe verbálne prezentovať v diskusii, ✓ vie vysvetliť autorovu koncepciu postáv v zmysle celkového zamerania diela a dokáže ako argumenty uviesť poznatky z jeho analýzy, ✓ dokáže identifikovať druh rozprávača v známom aj neznámom epickom diele a vysvetliť jeho využitie vo vzťahu k dejovému a významovému plánu diela a dokáže pri tom uplatniť výsledky štylistickej analýzy textu, ✓ pri lyrickej poézii chápe významovú otvorenosť básnickej výpovede a na základe identifikácie štylistických, kompozičných a rytmotvorných prostriedkov, ktoré spoluvytvárajú autorský odkaz básne, ✓ vie prezentovať svoj osobný výklad akejkoľvek lyrickej básne, ✓ svoj hodnotový systém dokáže konfrontovať s hodnotami a významami obsiahnutými v texte a zaujať k nim kritické alebo sebakritické stanovisko, ✓ vie primerane reagovať na otázky a kritické poznámky z triedy, vyhodnotiť ich a uvažovať o nich z hľadiska diela a aj z hľadiska vlastných čitateľských postojov, ✓ dokáže pochopiť dielo na základe všestrannej analýzy (kompozičnej, 	<p>Kompozícia literárneho diela</p> <p>chronologický (kronikársky) postup ret'azový (nadväzujúci) postup retrospektívny (spätný) postup</p> <p>Vnútorná kompozícia literárneho diela</p> <p>úvod zápleтка vyvrcholenie obrat rozuzlenie pointa motív</p> <p>Vonkajšia kompozícia literárneho diela</p> <p>nadpis odsek kapitola diel strofa spev verš</p>
---	---

<p>štylistickej, obsahovej, druhovej a žánrovej), identifikovať rovinu deja a rovinu významu a ich vzájomnú spojitosť,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ svoj hodnotový systém dokáže konfrontovať s hodnotami a významami obsiahnutými v texte a zaujať k nim kritické alebo sebakritické stanovisko, ✓ vie primerane reagovať na otázky a kritické poznámky z triedy, vyhodnotiť ich a uvažovať o nich z hľadiska diela a aj z hľadiska vlastných čitateľských postojov, ✓ v postmodernej literatúre vie vysvetliť princíp neurčitosti v rozprávaní a identifikuje výrazové prostriedky, na ktorých je táto neurčitosť vybudovaná, ✓ v texte identifikuje segmenty, ktoré spolu síce obsahovo súvisia, ale v štruktúre textu sú umiestnené bez časovej a logickej súvislosti, ✓ je schopný objaviť kompozičný princíp aj v netypicky organizovanom neznámom diele a aspoň čiastočne vysvetliť jeho estetickú účinnosť, ✓ pri vertikálnej analýze dokáže odlíšiť diela so skrytým významovým plánom od diel, v ktorých absentuje alebo je potlačená dejová rovina, ✓ rozumie koncepcii non-realistických, bizarných a nadprirodzených postáv či netradičných rozprávačov a v akomkoľvek diele dokáže vystihnúť ich zmysel v celkovom zameraní diela, ✓ vie vysvetliť autorovu myšlienkovú a estetickú koncepciu diela a pri jej 	<p>výstup</p> <p>dejstvo</p> <p>autorské poznámky</p> <p>mikrokompozícia</p> <p>pásmo rozprávača</p> <p>rozprávač priamy, vševediaci rozprávač</p> <p>pásmo postáv</p> <p>replika</p> <p>monológ</p> <p>vnútorný monológ</p> <p>dialóg</p> <p>hlbkové členenie textu</p> <p>dejový plán</p> <p>významový plán diela</p> <p>prúd vedomia</p> <p>Literárna postava</p> <p>idealizovaný typ postavy</p> <p>charakterový typ postavy</p> <p>sociálny typ postavy</p>
---	---

<p>výklade zohľadňuje výsledky štylistickej analýzy,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vie porovnať a posúdiť koncepciu postáv ľudovej rozprávky, mýtu, starovekého eposu a stredovekej literatúry s postavami fantastickej literatúry, ✓ dokáže v texte divadelnej hry určiť komunikačné formy, ✓ v akomkoľvek dramatickom diele je schopný vysvetliť stvárnenie postavy z hľadiska autorovej koncepcie a významového zamerania diela, ✓ štylisticko-lexikálnou analýzou dokáže určiť prvky, ktoré sú v prehovoroch postáv nositeľom myšlienkového posolstva a estetickej pôsobivosti diela, ✓ svoj názor na text/inscenáciu diela dokáže primerane prezentovať v triede, ✓ vie zhodnotiť režijnú koncepciu inscenácie a prácu hercov, svoj názor verejne prezentovať v triede a v diskusii je schopný uviesť relevantné prvky z textu hry alebo z inscenácie ako argumenty, ✓ dokáže hodnoty a významy obsiahnuté v diele posúdiť v sociálno-kultúrnom a literárnohistorickom kontexte doby, v ktorej dielo vzniklo, ako aj s ohľadom na premeny tohto kontextu uskutočnené počas „života“ diela až po žiakovú súčasnosť, ✓ vie svoje poznatky prezentovať v triede, podoprieť svoj názor argumentmi a obhájiť ho v diskusii, 	<p>Štylizácia textu</p> <p>alegória/inotaj</p> <p>anafora</p> <p>asociácia</p> <p>humor</p> <p>jazykový humor</p> <p>situačný humor</p> <p>hyperbola</p> <p>irónia</p> <p>metafora</p> <p>metonymia</p> <p>nonsens</p> <p>protiklad (kontrast)</p> <p>satira</p> <p>symbol</p> <p>zdrobnenina</p> <p>zvukomaľba</p> <p>Metrika</p> <p>Rytmus</p> <p>rytmicky viazaná reč (poézia, dráma)</p> <p>rytmicky neviazaná reč (próza, dráma)</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ na základe vlastnej čitateľskej skúsenosti a interpretácie diela dokáže zhodnotiť jeho prínos pre svoj osobný rozvoj, ✓ pri interpretácii si uvedomuje fikčný charakter diela a vie vyjadriť odlišnosť medzi mimoliterárnou aktuálnou skutočnosťou a literárnou fikciou. 	<p>Verš</p> <p>veršový systém</p> <p>časomerný veršový systém (<i>időmértékes</i>)</p> <p>slabičný (sylobický) veršový systém (prízvučná prozódia, <i>hangsúlyos</i>)</p> <p>sylabo-tonický (prízvučný) veršový systém (<i>nyugat-európai</i>)</p> <p>prízvučná a neprízvučná slabika</p> <p>voľný verš</p> <p>stopa</p> <p>trochej</p> <p>daktyl</p> <p>jamb</p> <p>anapest</p> <p>spondej</p> <p>rytmicko-syntaktický paralelizmus</p> <p>refrén</p>
<p>IV. Tvorivé kompetencie</p> <p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dokáže prerozprávať príbeh epického alebo dramatického diela, vrátane postmoderne konštruovaného diela, ✓ dokáže pretransformovať text epického básnického alebo dramatického diela do prózy, ✓ dokáže zdramatizovať kratší prozaický alebo epický básnický text, vhodne využiť monológ a dialóg, sformulovať autorské poznámky, ✓ vie využiť vhodné jazykové prostriedky na dosiahnutie dramatického napätia a estetického dojmu, ✓ vie vytvoriť jednoduchý básnický, prozaický a dramatický text, pričom uplatňuje svoje literárnoteoretické vedomosti, ✓ dokáže vytvoriť krátky dialóg so znakmi absurdnosti – gagmi, slovnými hračkami, nonsensovou štylizáciou a alogickými väzbami v syntaxi a 	<p>Všeobecné pojmy</p> <p>aktuálna skutočnosť – literárna fikcia</p> <p>herec</p> <p>režisér</p>

<p>vonkajšej kompozícii,</p> <ul style="list-style-type: none">✓ vie vytvoriť kratšiu fantastickú poviedku alebo sci-fi poviedku,✓ vie samostatne napísať interpretáciu (obsahujúcu opis, analýzu, syntézu elementov, prípadne hodnotenie) literárneho diela,✓ pri tvorbe odborného textu sa opiera o primerané literárnovedné zdroje.	<p>inscenácia</p>
--	-------------------

Povinné čítanie

Maďarská literatúra

Lyrika

Ady, E.: *Góg és Magóg fia vagyok én...; Elbocsátó, szép üzenet; Párisban járt az Ősz*

Arany, J.: *Epilógus*

Babits, M.: *A lírikus epilógja*

Balassi, B.: *Egy katonaének*

Csokonai Vitéz, M.: *A reményhez*

József, A.: *Óda*

Juhász, G.: *Szerelem?*

Kölcsey, F.: *Himnusz*

Nagy, L.: *Ki viszi át a szerelmet?*

Ómagyar Mária-siralom

Petőfi, S.: *Az alföld, Föltámadott a tenger*

Pilinszky, J.: *Négysoros*

Radnóti, M.: *Töredék*

Tóth, Á.: *Meddő órán*

Tózsér, Á.: *Férfikor, Fejezetek egy kisebbségtörténelemből*

Vörösmarty, M.: *Szózat*

Epika

Grendel, L.: *Nálunk, New Hontban*

Jókai, M.: *Az arany ember*

Kosztolányi, D.: *Édes Anna*

Krúdy, Gy.: *A híd*

Mikszáth, K.: *Különös házasság*

Móricz, Zs.: *Úri muri*

Dráma

Katona, J.: *Bánk bán*

Madách, I.: *Az ember tragédiája*

Örkény, I.: *Tóték*

Svetová literatúra

Mann, T.: *Mario és a varázsló*

Molière: *Tartuffe*

Salinger, J. D.: *Zabhegyező*

Shakespeare, W.: *Hamlet*

Sofokles: *Antigoné*

Odporúčané literárne čítanie

A tihanyi apátság alapítólevele

Ady, E.: *Héja-nász az avaron; A Sion-hegy alatt; Dózsa György unokája; Ember az embertelenségben*

Anonymus: *Gesta Hungarorum (István király Intelmei, részlet)*

Arany, J. – epika: *Toldi trilógia*, balladák: *Szondi két apródja, Zách Klára, Hid-avatás,*

líra: *Ősszel, Letésem a lantot*

Assisi Szent Ferenc: *Naphimnusz*

Babits, M.: *Esti kérdés, Húsvét előtt, Jónás imája*

Balassi, B.: *Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról, Júliát hasonlítja a szerelemhez, Az maga elméjének gyors voltáról az szerelem miatt*

Balzac, H.: *Goriot apó*

Batsányi, J.: *A franciaországi változásokra*

Baudelaire, Ch.: *Az albatrosz*

Beckett, S.: *Godot-ra várva*

Berzsenyi, D.: *A magyarokhoz I., A magyarokhoz II., A közelítő tél*

Bessenyei, Gy.: *Magyarság*

Biblia (22. zsoltár, Énekek Éneke – részlet, A tékozló fiú története)

Boccaccio, G.: *Dekameron (A féllábú daru)*

Brecht, B.: *Kurázi mama és gyermekei*

Bulgakov, M.: *A Mester és Margarita*

Byron, G. G.: *Childe Harold hajója*

Catullus: *Gyűlölök és szeretek*

Cervantes, M.: *Don Quijote* (részlet)
Csehov, A. P.: *A csinovnyik halála*
Cselényi, L.: *A történelem kerekeiben*
Csokonai Vitéz, M.: *A tihanyi ekhóhoz, Az Estve, Szegény Zsuzsi a táborozáskor, Dorottya*
Csoóri, S.: *Aranyvasárnap*
Dante, A.: *Isteni színjáték (Pokol, részlet)*
Déry, T.: *Szerelem, Felelet*
Dobos, L.: *Egy szál ingben, Hólepedő*
Dobos, L.: *Földönfutók* (részlet)
Dosztojevszkij, F. M.: *Bűn és bűnhődés* (részlet)
Duba, Gy.: *Ívnek a csukák, Vajúdó parasztilág*
Dürrenmatt, F.: *Az öreg hölgy látogatása*
Esterházy, P.: *Harmonia caelestis* (részlet)
Flaubert, G.: *Bovaryné*
Gál, S.: *Távolodók*
Goethe, J. W.: *Faust* (részlet)
Gogol, Ny. V.: *A köpönyeg, A revizor, Az orr*
Grendel, L.: *Szakítások, Vezéráldozat, Einstein harangjai, Mátyás király New Hontban*
Győry, D.: *Kisebbségi génius, Újarcú magyarok*
Halotti Beszéd és Könyörgés
Hemingway, E.: *Az öreg halász és a tenger*
Hrabal, B.: *Sörgyári capriccio*

Hugo, V.: *A nyomorultak, A párizsi Notre Dame*

Illyés, Gy.: *Egy mondat a zsarnokságról, A reformáció genfi emlékműve előtt, Puszták népe*

Jókai, M.: *Egy magyar nábob, Kárpáthy Zoltán*

Jókai-kódex (részlet)

József, A.: *Külvárosi éj, Medáliák (részlet), Eszmélet, Hazám, A Dunánál, Kései sirató; Íme, hát meggleltem hazámat...*

Juhász, Gy.: *Tiszai csönd, Tápai lagzi, Himnusz az emberhez*

Kafka, F.: *Átváltozás*

Kálmán, M.: *A jó palócok, A tót atyafiak (Az a fekete folt, Timár Zsófi özvegysége), A Noszty fiú esete Tóth Marival*

Karinthy, F.: *Így irtok ti* (részletek)

Keats, J.: *Óda a görög vázához*

Kertész, I.: *Sorstalanság*

Kosztolányi, D. – líra: *Mint aki a sínek közé esett...; Boldog, szomorú dal; Halotti beszéd, Hajnali részegség; Szeptemberi áhítat; epika: *Appendicitis, Esti Kornél**

Kölcsey, F.: *Vanitatum vanitas, Csolnakon*

Krúdy, Gy.: *Szindbád*

Márai, S.: *Egy polgár vallomásai* (részlet)

Márai, S.: *Halotti beszéd*

Màrquez, G. G.: *Száz év magány*

Maupassant, G.: *Gömböc*

Mészöly, M.: *Jelentés öt egérről*

Mikes, K.: *Törökországi levelek* (részlet)

Móricz, Zs.: *Barbárok, Szegény emberek, Rokonok*

Nemes Nagy, Á.: *Éjszakai tölgyfa*

Németh, L.: *Iszony*

Orbán, O.: *Nemzeti dal*

Ottlik, G.: *Iskola a határon*

Örkény, I.: *Gondolatok a pincében, In memoriam dr. K. H. G., Életben maradni, Fasírt*

Parti Nagy, L.: *Löncsölő kislány*

Petőfi, S.: *A puszta télen; Sors, nyiss nekem tért; A négyökrös szekér*

Petőfi, S.: *Az apostol*

Pilinszky, J.: *Apokrif, Egy KZ-lágerfalára*

Pound, E.: *Cantók*

Puskin, A. S.: *Anyegin – Tatjana levele Anyeginhez*

Radnóti, M.: *Járkálj csak, halálra ítélt!, Kortárs útlevelére, Erőltetett menet, Tétova óda, Mint észrevétlenül, Nem bírta hát*

Rimbaud, A.: *A magánhangzók szonettje*

Shakespeare, W.: *Rómeó és Júlia, LXXV. szonett*

Stendhal: *Vörös és fekete*

Szent Augustin: *Vallomások* (részlet)

Tandori, D.: *A szonett*

Tolsztoj, L. Ny.: *Anna Karenina* (részlet)

Tóth, Á.: *Körúti hajnal, Esti sugárkoszorú, Elégia egy rekettyebokorhoz*

Tózsér, Á.: *A kódváltás pragmatikája, Sebastianus*

Trisztán és Izolda (részlet)

Varró, D.: *Email*

Vergilius: *Aeneis*, eclogák

Verlaine, P.: *Őszi chanson*

Villon, F.: balladák, *Nagy Testamentum (Ballada a Vastag Margot-ról)*

Vogelweide, W.: *Hársfaágak csendes árnyán...*

Voltaire: *Candide* (részlet)

Vörösmarty, M.: *Ábránd, Gondolatok a könyvtárban, Előszó, A vén cigány, Csongor és Tünde*

Weöres, S.: *A galagonya, Tíz lépcső, Psyché*

Zola, È.: *Nana*

Zrínyi, M.: *Szigeti veszedelem* (részlet az első énekből)

Zs. Nagy, L.: *Csehszlovákiai magyar költő fohásza az Úrhoz*